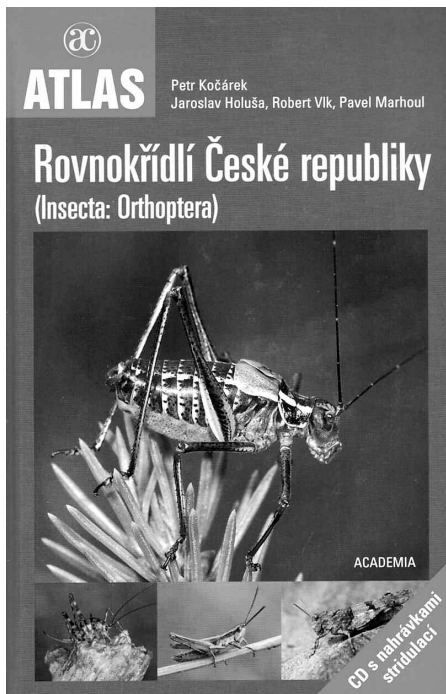

Petr Kočárek, Jaroslav Holuša, Robert Vlk, Pavel Marhoul: Rovnokřídlí České republiky (Insecta: Orthoptera)

Rovnokřídlí (*Orthoptera*), tedy saranče, cvrčci a kobylky, patří vedle motýlů a brouků snad k nejpůvodnějším skupinám hmyzu. Jejich vokalizační a bioindikační možnosti zaujaly kromě milovníků přírody i profesionální biolozy, zoology a ekology, a právě kvůli tomu jsou nyní rovnokřídlí využíváni v různých biologických a ekologických disciplínách jako modelové druhy při výzkumu. Sluchový talent si na nich díky vokalizaci můžeme vyzkoušet podobně jako u ptáků, takže mnozí amatérští i profesionální ornitologové věnují pozornost také této skupině hmyzu. Zájem o ni vhodně zachytil čtyřčlenný autorský kolektiv složený z pracovníků českých univerzit (Ostravská univerzita v Ostravě, Česká zemědělská univerzita v Praze, Masarykova univerzita v Brně) a ochrany přírody, kteří mají bohaté zkušenosti s publikováním prací o ekologii, biologii a ochraně rovnokřídlého hmyzu napříč Evropou.

Recenzovaná monografie vhodně navazuje na vydařenou dvojjazyčnou (česko-anglickou) publikaci *Blattaria, Mantodea, Orthoptera a Dermaptera České a Slovenské republiky* (P. Kočárek, J. Holuša, L. Vidlička; nakladatelství Kabourek, Zlín 2005) – skvělý klíč k určování druhů, který stál u počátku velkého zájmu o danou skupinu hmyzu nejen v Čechách a na Slovensku.

Jak píší autoři: „Hlavním důvodem k sepsání tohoto nového atlasu bylo probudit zájem o rovnokřídlý hmyz u širokých vrstev entomologů a milovníků přírody a umožnit všem potenciálním zájemcům snadno se zorientovat v druhovém bohatství rovnokřídlých ČR.“ Myslím, že se jim tento cíl předloženým dílem určitě podařilo splnit. Vynikající fotografie jednotlivých

vých 96 druhů, které byly doloženy v České republice, a druhů, jež se potenciálně mohou v ČR vyskytnout, společně s na CD přiloženými audionahrávkami 76 stridulujících druhů v jejich přirozeném prostředí (s uvedením, za jakých podmínek byla nahrávka pořízena), tvoří velmi silnou stránku knihy. Stridulace a vokalizace jednotlivých druhů jsou navíc dobře a srozumitelně popsány a graficky zobrazeny ve vlastním textu.

Obsah monografie je účelně členěný do všeobecné a systematické části. Všeobecná část se věnuje morfologii vývojových

stadií, potravní biologii, makropterii (výskyt dlouhokřídlých jedinců u krátkokřídlých druhů), stridulaci, obranným reakcím, predátorům a parazitům, biotopům, rozšíření, ohrožení, ochraně a metodám studia skupiny. Kvalitní určovací klíč je originálně sestaven do 7 podskupin. Systematická část představuje vhodný přehled všech zjištěných druhů žijících do současnosti v ČR, jakož i dalších možných a zavlečených. U každého z nich jsou uvedeny stručné odstavce: Charakteristika druhu, Možná záměna, Rozšíření, Obývané biotopy, Biologie, Ohrožení, Stridulace. Dílo uzavírá přehled literatury a rejstříky – věcný, českých a vědeckých názvů (a synonym) citovaných druhů a přehled audionahrávek stridulace.

Měl jsem tu čest pracovat s autory publikace v terénu, diskutovat mnohé ekologické otázky a být jedním z recenzentů. Je třeba říci, že jsem se od nich hodně naučil a i oni recenzní připomínky k rukopisu brali vážně. Dalo by se napsat, že dílo je vynikající a nemá chyby. Po prostudování konečné verze knihy bylo opravdu těžké najít něco, co by bylo vhodné upravit, rozšířit. Na závěr snad přece jen: bylo by dobré doplnit, podobně jako v mnohých zemích Evropy, mapy rozšíření druhů, a to i kdyby šlo jen o stav poznání v určitém období (periodách). Autoři si tento nedostatek uvědomili a na konci nabízejí zájemcům spolupráci při mapování rovnokřídlých v ČR názorným mapovacím listem.

Knihy je určena hlavně českým a slovenským čtenářům, nicméně se domnívám, že právě kvůli své kvalitě by zasloužila přinejmenším podtitul v angličtině a rovněž souhrny hlavních kapitol a druhových textů, aby byla přístupná širšímu okruhu i zahraničních zájemců.

V závěru recenze se obvykle píše, že si publikace najde čtenáře z řad odborníků, učitelů, studentů, milovníků a ochránců přírody. Myslím, že si jich už našla dost, protože na pultech specializovaných prodejen je po několika měsících vyprodaná. Budeme tedy věřit, že se dočkáme jejího dotisku.

**Academia, Praha 2013, 288 str., CD.
Doporučená cena 395 Kč**

1 Saranče uherská (*Acrida ungarica*). O výskytu tohoto druhu nezaměnitelného vzhledu na území České republiky existují jen dva literární údaje, a to starší více než 100 let. Dokladové exempláře však k dispozici nejsou. V současnosti se na Bzenecku objevila dočasná populace, která s velkou pravděpodobností vznikla záměrným vysazením jedinců pocházejících z Balkánu. Na Slovensku dosahuje saranče uherská severní hranice rozšíření. V knize je zařazena do oddílu Druhy vyhynulé, zavlekané a druhy s potenciálním výskytem, společně s dalšími 19 zástupci rovnokřídlých, z nichž mnohé ilustrují zajímavé příběhy o jejich často i hojném výskytu a následném úplném vymizení. Jiné druhy se u nás naopak pravděpodobně brzy objeví, jako je příklad pacvrčka Pfaendlerova (*Xya pfaendleri*), který byl v ČR prokázán, jakmile se Atlas objevil na pultech knihkupectví. Foto P. Kočárek

